10.6.2024

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaoston vastinekuuleminen ja -pyyntö 7.6.2024

HE 61/2024 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 84 ja 85 b §:n ja eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriön vero-osastolta kirjallista vastinetta verojaostolle annettujen lausuntojen johdosta.

Lausunnon antoi 17 tahoa: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Erikoiskaupan liitto Etu ry, Finanssiala ry, Kaupan liitto, Keskuskauppakamari, Kuluttajaliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Suomen matkailualan liitto ry (SMAL), Suomen Pankki, Suomen Yrittäjät, Taloushallintoliitto, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, Verohallinto ja Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Valtiovarainministeriön vero-osasto toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Korotusten taso ja voimaantulo

Lausunnoissa suhtauduttiin myönteisesti hallituksen tavoitteeseen parantaa julkisen talouden kestävyyttä ja luoda edellytykset velkaantumisen kasvun taittamiseen. Tähän liittyen arvonlisäverokannan korottamista pidettiin eräissä lausunnoissa parhaimpana ja tehokkaimpana keinona kerätä valtiolle lisää verotuloja. Toisaalta useissa lausunnoissa yleisen arvonlisäverokannan korottamiseen suhtauduttiin varauksellisesti tai kielteisesti. Lisäksi useissa lausunnoissa verokantojen korottamista 1,5 prosentilla pidettiin liian korkeana. Lähes kaikissa lausunnoissa pidettiin voimaantuloaikataulua ongelmallisena. Lausuntojen mukaan yritykset eivät pystyisi toteuttamaan tarvittavia järjestelmämuutoksia ja muita muutoksia näin lyhyessä ajassa. Tämän vuoksi lausunnoissa ehdotettiin voimaantulon lykkäämistä vähintään kuukaudella tai mieluummin vuoden 2025 alkuun. Joissain lausunnoissa tuotiin esiin myös se, että desimaalilukuiset uudet verokannat olisivat järjestelmien kannalta ongelmallisia.

Yleisen arvonlisäverokannan ja vakuutusmaksuveron verokannan voimaantulon lykkääminen yhdellä kuukaudella vuoden 2024 lokakuun alkuun merkitsisi valtiolle noin 80 miljoonan euron arvonlisäverotuoton menetystä ja 5 miljoonan euron vakuutusmaksuveron menetystä vuonna 2024 verrattuna siihen tilanteeseen, että verokantoja korotettaisiin syyskuun alusta. Voimaantulon lykkääminen vuoden 2025 alkuun merkitsisi valtiolle arvonlisäveron kahden kuukauden tilitysviive huomioiden noin 161 miljoonan euron arvonlisäverotuoton menetystä

ja vakuutusmaksuveron yhden kuukauden tilitysviive huomioiden 14 miljoonan euron vakuutusmaksuveron menetystä vuonna 2024. Verokantojen korotuksen alentaminen 1,5 prosentista 1,0 prosenttiin merkitsisi valtiolle vuoden 2025 tasolla laskettuna yhteensä noin 340 miljoonan euron vuotuista verotuoton menetystä verrattuna siihen tilanteeseen, että verokantoja korotettaisiin 1,5 prosentilla. Verotuottoarvioissa on huomioitu kotitalouksien ostovoimavaikutus sekä valtion ja muiden julkisyhteisöjen ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vaikutus nettona.

Hallituksen kehysriihessä tekemien päätösten tavoitteena on parantaa julkisen talouden kestävyyttä ja luoda edellytykset velkaantumisen kasvun taittamiseen. Kehysriihessä tehtyjen verotoimien tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta. Näihin tavoitteisiin liittyen yleistä arvonlisävero- ja vakuutusmaksuverokantaa on ehdotettu korotettavaksi 1,5 prosenttiyksiköllä vuoden 2024 syyskuun alusta. Valtiontaloudellisista syistä ehdotetut lait ovat tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2024.

Hallituksen muut toimet ja ehdotukset

Eräissä lausunnoissa kiinnitettiin huomiota nyt kyseessä olevan esityksen ja hallituksen päättämien arvonlisäverokantojen korottamista koskevien muiden toimien sekä verovelvollisuuden alarajaan liittyvän huojennuksen poistamisen mahdollisiin yhteisvaikutuksiin (HE 50/2024 vp). Hallituksen tarkoituksena on antaa omat erilliset esitykset muista arvonlisäverokantoja koskevista muutoksista ja ehdotuksissa on tarkoitus arvioida vaikutuksia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Nyt kyseessä olevan esityksen kohdassa 3.2.4 on arvioitu verovelvollisuuden alarajaan liittyvän huojennuksen poistamisen yhteisvaikutuksia. Näiden arvioiden mukaan yleisen verokannan korottaminen voimistaisi alarajahuojennuksen poistamisesta aiheutuvaa verorasitteen kasvua.

Arvonlisäverolain 130 a §:n laskennallisen palautuksen taso

Joissakin lausunnoissa tuotiin esiin lisäksi se, että arvonlisäverolain 130 a §:n laskennallisen palautuksen määrää olisi syytä korottaa. Arvonlisäverolain 130 a §:ssä tarkoitetun laskennallisen palautuksen tasoon vaikuttavat monet tekijät, joista yleinen arvonlisäverokanta on vain yksi tekijä. Valtiovarainministeriössä on muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusten (sote-uudistus) valmistelun yhteydessä tarkasteltu laskennallisen palautuksen tasoa eikä tällöin havaittu, että yleisessä verokannassa tapahtuneet muutokset olisivat suoraan vaikuttaneet siihen, mille tasolle laskennallinen palautus tulisi asettaa. Tämän esityksen yhteydessä ei näin ollen olisi perusteltua tehdä muutoksia laskennallisen palautuksen tasoon. Tarvetta muuttaa laskennallisen palautuksen tasoa voidaan arvioida vasta myöhemmin, kun verokannan muutoksen mahdollisista vaikutuksista on saatu tietoa.